

**ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
СТАРА ЗАГОРА**

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТ ЖИВКО ТОДОРОВ - КМЕТ НА ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА

Относно: Програма за развитие на читалищната дейност в община Стара Загора през 2014 година

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

Програмата за развитие на читалищната дейност в община Стара Загора през 2014 година е създадена и разработена в изпълнение на чл. 26 а, ал. 2 от Закона за народните читалища и въз основа на представените до 10 ноември 2013 година предложения от Председателите на читалищните настоятелства за дейността им през 2014 г. Тя дава основните насоки, обобщава по-важните акценти и очертава приоритетите в дейността на читалищата от община Стара Загора. Основната цел на предлаганата на вашето внимание Програма за развитие на читалищната дейност в Община Стара Загора през 2014 година (Приложение 1) е, отчитайки съществуващите специфични дадености и характерни особености на тези уникални духовни и културни средища по места, да се обединят наличните ресурси и с общи усилия да се работи за по-нататъшното институционално укрепване и развитие на читалищата.

Добрите практики и положителни тенденции в работата на читалищата за 2013 година са отправна точка в дейността им през настоящата година. Една от основните задачи ще бъде те да разширят своята дейност и влиянието си в различните обществени сфери.

Във връзка с гореизложеното предлагам на Общински съвет Стара Загора да приеме следното

РЕШЕНИЕ:

На основание чл. 21, ал.1, т. 23 от ЗМСМА и във връзка с чл. 26а(2) от Закона за народните читалища приема Програмата за развитие на читалищната дейност в Община Стара Загора през 2014 г., съгласно Приложение 1, неразделна част от решението.

С уважение,

ЖИВКО ТОДОРОВ

Кмет на Община Стара Загора

Изготвил: Анелия Овчарова – Старши експерт «Култура и туризъм»

Съгласували:

Диана Атанасова – началник отдел „Култура и туризъм“

Иванка Сотирова – заместник-кмет „Хуманитарни дейности“

Цанка Ганева – директор дирекция „ФБСД“

Деница Славова, началник отдел „Правно-нормативно обслужване“

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

В своята 150-годишна история народните читалища винаги са били стълбове на българската духовност и култура. Тяхната мисия е била да съхранят и предадат на поколенията родните бит и традиция, те са били опората на нашия народ в трудни моменти и вярата, която му е давала сила да преодолее препятствията през годините. Читалищата са уникални по рода си институции, неизменна част от характеристиката на националната ни култура. В своя изконен замисъл те олицетворяват най-деятелния модел на гражданска ангажираност, отговаряйки на многостранните духовни потребности на обществото.

Към 31.12.2013 година в община Стара Загора има регистрирани 61 читалища - 11 от тях са в града и 50 в селата. Законът за народните читалища позволи само през миналата година на територията на града да бъдат учредени и регистрирани две нови читалища – НЧ „Св. Св.Кирил и Методий-2013“ и НЧ „Тракия-2013“, които не разполагат със собствена база и са без осигурена субсидирана численост. Още две читалища станаха част от читалищната структура на нашата община, след присъединяването на село Яворово към нея – НЧ „Пробуда-1925“ и НЧ „Ахинора-2006“. Субсидираната численост за 2014 г. е 116 бройки, а сумата на предоставената субсидия като делегирани от държавата дейности възлиза на 742 400 лв. при 6 400 лв. за един стандарт. Субсидиите за читалищата се разпределиха от специално назначена със Заповед № 10-00-158/27.01.2014 г. на кмета Комисия, съгласно Закона за народните читалища и изработения от Министерството на културата и съгласуван с Министерството на финансите и НСОРБ „Механизъм за разпределение на субсидията за читалищата“. Отчитайки важната роля, отредена на народните читалища – съвременни будители и пазители на родните традиции, Община Стара Загора винаги е подкрепяла логистично и финансово, според възможностите на бюджета, по-значимите техни инициативи – тематични празници, фестивали, годишнини, юбилеи и др.

Освен финансова подкрепа, читалищата по места получават методическа помощ от експертите в отдел „Култура и туризъм“ по отношение на въпроси, които ги касаят, а именно финансирането, устройството и приложението на нормативните документи,

регламентиращи тяхното укрепване и модернизиране като автономна структура и организация. Общите усилия в тази посока дадоха възможност, без да се нарушава независимостта на читалищата, да бъде изграден един успешен модел на взаимодействие между общинската администрация и отделните читалищни ръководства.

Винаги има какво още да се желае и търси в посока подобряване на съвместната работа, както и при откриването на нови източници и възможности за финансиране. Като една от най-слабите страни в дейността на читалищните ръководства по места за момента, се очертава недостатъчната им работа по проекти. Без съмнение, те могат да разчитат в тази посока на пълното и ангажирано съдействие от страна на съответните експерти в Общината, които ще им окажат помощ, но инициативата за това трябва да дойде преди всичко от самите читалища, а такава в повечето случаи липсва. По линия на Министерството на културата регулярно биват спускани различни проекти за допълваща субсидия под формата на набавянето на компютри, книги, носии, за организирането на тематични празници, за подкрепа на любителско художественото творчество, за мобилност и участие в международни фестивали зад граница и др., по които читалищата могат и трябва да кандидатстват, за да подпомогнат сами своята дейност.

Друг слаб момент, който трябва да преодоляваме през настоящата година, е недостатъчната и ненавременна реклама на това, което се инициира и случва в малките населени места. Безспорно, там също се организират и провеждат интересни, стойностни и съдържателни събития, съобразени със спецификата на аудиторията и характеристиката на населеното място, но, в повечето случаи, информация за това липсва. През настоящата 2014 години има идея, която среща подкрепата и на читалищните ръководства, за разработване на туристически продукт, свързан с възможностите за туризъм в селата на общината – фолклорни традиции, музейни сбирки, културно-историческо и природно наследство, местна кухня и занаяти, традиционни празници и др. Рекламната брошура ще бъде изготвена съвместно с ТИЦ Стара Загора. По този начин се надяваме да провокираме интереса и фокусираме вниманието на различни кръгове хора към тези събития, да популяризираме част от по-интересните инициативи и празници в малките населени места, и това да послужи като основа за развитие на селския туризъм в региона. Рекламната брошура ще бъде предоставена и на съответните туроператори, и на туристическите борси в страната, на които Община Стара Загора ще заяви участието си.

ЧИТАЛИЩЕТО – МЯСТО ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ
ЧИТАЛИЩНАТА БИБЛИОТЕКА – СЪВРЕМЕНЕН ОБЩЕСТВЕН
ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР

В община Стара Загора има разкрити 48 читалищни библиотеки, от които 4 в града и 44 в селата. Като положителна тенденция, касаеща основно по-малките села, се забелязва търсенето и намирането на възможности за увеличаване на библиотечния фонд чрез дарения или закупуване на нова литература. Това от своя страна е показател и сигурен индикатор, че хората в малките села не са безразлични към онова, което става в читалището и то продължава да бъде мястото, където те търсят и намират нужната им информация по различни въпроси. Много добър пример в това отношение са информационните центрове към читалищните библиотеки от общината, разкрити по програмата „Глобални библиотеки“, чийто опит ще бъде представен на другите читалища от района.

Необходимо е да продължи търсенето на нови форми за провокиране на интереса към книгата – както при по-възрастните, така и при най-малките читатели. За целта трябва да бъдат разработени и инициирани по-атрактивни и достъпни форми за насърчаване на четенето – интересни и забавни презентации на нови книги, срещи със съвременни автори, анимации с децата, представяния под формата на игри и др. Това от своя страна налага постоянното обновяването на библиотечните фондове чрез закупуване на подходяща художествена литература, както и активното участие на читалищата в обявените програми от Министерството на културата. В тази връзка през настоящата година, по инициатива на НЧ „Николай Лилиев-2005“ и Дружеството на писателите, както и със съдействието на Община Стара Загора, стартираха гостувания на старозагорските поети и писатели в читалищата в селата по предварителен изготвен график. Проведените до сега срещи в Змейово, Старозагорските минерални бани и Оряховица показаха, че интерес към съвременните творци определено има и това е пътят, словото да достигне по-лесно до сърцата на хората. Вече са планирани и договорени такива гостувания и в селата Казанка, Яворово, Ракитница и др.

ЧИТАЛИЩЕТО - МОСТ МЕЖДУ МИНАЛО И НАСТОЯЩЕ
РАЗВИТИЕ НА ЛЮБИТЕЛСКОТО ТВОРЧЕСТВО,
ОПАЗВАНЕ И ПРЕДАВАНЕ НА НЕМАТЕРИАЛНОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Една от най-съществените задачи пред читалищата, като естествена връзка между миналото и настоящето, е грижата за развитието на любителското творчество. Съществуващите към читалищата фолклорни групи, постоянни или временно действащи колективи, школи по изкуства, клубове по интереси, кръжоци, състави и др. любителски форми са най-достъпното място за културна и социална интеграция на различни групи хора и възрасти. Тъй като любителските формации са най-масовите форми, те са определящи за развитието на творческия потенциал на отделното общество, за съхраняването на неговата култура и специфични особености. За всички е важно читалищните ръководства по места да провокират активното включване на младите хора от ромски произход в разкритите любителски форми, което съществено ще допринесе за издигане на тяхното образование, бит и култура. Като пример в това отношение може да се посочи съществуващата от няколко години коледарска група в село Памукчии, в която се извяват десетина младежи от ромски произход. Групата взе участие миналата година на Първия фестивал на коледно-новогодишните традиции в Богомилово и на празника „Добре ми дошли, коледари“ пред Общината. Именно чрез подобни форми на приобщаване и интегриране на тези групи към местната общност и традиция ще се издигне ролята на читалището при осъществяване на межкултурния диалог. И през настоящата година е задължително да се изучава тази полезна практика, която е трябва да бъде мултиплицирана и в другите населени места, с преобладаващо ромско население.

Опазването на нематериалното културно наследство е другата съществена задача, отредена на читалищата. Необходим е и много отговорен подход за усъвършенстване системата от мерки за опазване на нематериалното наследство. В тази връзка читалищата от Старозагорската община трябва да бъдат още по-активни участници в реализацията на Националната програма „Живи човешки съкровища“, за да се издирят носителите на съответните знания и умения, с цел насърчаване на тяхното участие в процеса на предаването му - издирване и създаване на етнографски сборки и изложби по места, съхраняване на запазените образци и популяризиране историята на родния край и др. До 20.04.2014 г. Министерството на културата е обявило кампания за представяне на лица и групи, които владеят във висша степен традиционни знания и умения в някоя от областите на нематериалното културно наследство, с което са пряко ангажирани и читалищата от общината.

Във връзка с това тази година имаме идея на Националния тракийски фолклорен събор „Богородична стъпка“ отново да бъде показана програмата „Живи човешки съкровища - България”, като амбицията ни на организатори е да разширим нейния обхват. Представянето на номинираните по програмата за 2008 г., 2010 г., 2012 г., както и за 2014 г. ще бъде полезно, едновременно, за самите създатели и координатори на проекта и за всички участници в събора, защото това ще бъде непосредствен досег до най-добрите образци на българската традиционна култура. Надяваме се, това предложение да срещне пълната подкрепа на Министерството на културата и да се превърне в съществена част от фолклорния събор за в бъдеще, за да могат хилядите участници и гости да се запознаят на живо с уникалното нематериално културно наследство на България и неговите най-добри образци.

През 2014 г. четири читалища от общината ще отбележат празнично годишнини от основаването им:

95 години НЧ „Светлина - 1919“ с. Лозен

85 години НЧ „Христо Ботев - 1929“ с. Братя Кунчеви

85 години НЧ „Митьо Станев - 1929“ с. Малко Кадиево

10 години НЧ „Св. Игнатий Старозагорски - 2004“ с. Преславен

70-годишнина ще отпразнува и Ансамбъл „Дълбоки“ при НЧ „Развитие-1878“.

През настоящата 2014 година, по инициатива на отделни читалища, ще бъдат официално открити паметни плочи на загиналите във войните местни жители. Тази родолюбива кауза показва уважение към миналото, като по този начин младото поколение ще бъде възпитано в почит към героичните моменти от нашата история. Планирано е на 11 май да бъде официалното откриване на паметната плоча в село Елхово, по идея на ръководството на НЧ „Св. Св. Кирил и Методий -1931“. В процедура е и осъществяването на инициативата за поставяне на паметна плоча на загиналите във войните и в Ново село.

Продължава да се развива тенденцията от последните няколко години, кметските ръководства по места, съвместно с читалищните настоятелства, да инициират тематични празници, свързани с характерните за селището природни дадености, история, бит и поминък. Амбицията на организаторите е с всяко следващо издание събитията да стават все по-атрактивни и значими, за което те търсят и срещат активното съдействие и подкрепа на отдел „Култура и туризъм“. И тази година ще се организират наложилите се досега празници:

с. Малка Верея – Трифон Зарезан - февруари

- с. Могила - „Зелен, зелен Гергьовден” – май
- с. Дълбоки – „Дълбоки – роден край, гордост моя” - май
- с. Кирилово – „Празник на черешата” – юни
- с. Казанка, Остра могила, Сулица, Лозен, Ново село, Борилово, Пряпорец,
Старозагорски минерални бани – Еньовден, Празник на билките
- с. Християново – Празник на ориза”- октомври
- с. Хрищени – „Празник на райската ябълка” – ноември
- с. Казанка – „Ден на паметта” - ноември
- с. Калояновец – „Празник на Св. Николай Чудотворец” - декември
- с. Змейово- „Празник на пелина” – декември

с. Богомилово - Второто издание на стартиралия през миналата година, по инициатива на НЧ „Иванка Терзиева – 1927“ фестивал на коледно-новогодишните традиции.

Националният тракийски фолклорен събор “Богородична стъпка“ през годините успя да се наложи като своеобразна сцена, отворена за изяви и на всички читалищни групи от общината. Съборът има за цел да съхрани и насърчи музикално-песенното и танцово народно творчество на България, както и да популяризира богатото културно-историческо наследство в региона. И през 2014 година този форум ще послужи като стимул за самите участници от една страна и от друга – като база за анализ на реалното състояние на любителското творчество на местно и национално ниво.

Община Стара Загора ще подпомогне и през настоящата година, според съществуващите възможности, участието на читалищните формации в различни местни и национални прояви. Читалищата от своя страна са организатори, партньори и активни участници в някои от включените в Културния календар за 2014 събития.

По-значими празници и инициативи, включени в Културния календар за 2014 г.

- Трифон Зарезан, Празник на с. Малка Верея /1.02./
- Трифон Зарезан - Общоградски празник /14.02/
- Празник на Зоопарка. Ден на мартеницата. /01.03/
- „Аз съм българче, обичам...” – изложба – ШИИ „Родина” /03.03/
- XVI-ти Фестивал на маскарадните игри с международно участие – /09.03/
- Сирни Заговезни – народно веселие в кв. ”Железник” - НЧ „Железник 1988”
- „Четяща Стара Загора“ – IX –ти Маратон на четенето 23 април

Детско-юношески фолклорен празник „Изворът да не пресъхва” – НЧ „Развитие 1878” с. Дълбоки

Великденски празници

6 май Гергьовден

Програма „24 май – Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост“

Втори национален конкурс за вокалните групи с международно участие „Хармония“

19 юни – Празник на кв. „Зора”

Четвърти Национален Еньовденски събор на българския фолклор и българските традиционни ястия

02.08. – Празник на с. Калитиново /в програмата за честване на 31 юли 1877 – 137 г. от боевете за Стара Загора/

IX Национален тракийски фолклорен събор „Богородична стъпка“ – 09.08.

Програма „5 октомври – Ден на Стара Загора“

Програма „1 ноември – Празник на народните будители“

Програма „Коледни празници“

По-ограничените параметри на поетите финансови ангажименти за подкрепа на отделните прояви и инициативи, организирани от различните читалища през 2014 г. са съобразени с реалните възможности на общинския бюджет в тази област за настоящата година - около 25 000 лева.

Отдел „Култура и туризъм”, съвместно с художествените ръководства и отделните читалищни настоятелства имат вече създадена традиция за организиране гостуванията на Общинския фолклорен ансамбъл ”Загоре” и Общинския духов оркестър в селата от общината, както и в кварталите на града. С цел оптимизиране на тази практика за настоящата година се изготвя от отдел „Култура и туризъм“ график за осигуряването и обезпечаването на тези полезни творчески контакти.

**РАЗВИТИЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ИНФРАСТРУКТУРА
МОДЕРНИЗИРАНЕ И УКРЕПВАНЕ НА ЧИТАЛИЩАТА КАТО
САМОУПРАВЛЯВАЩИ СЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ПРЕВРЪЩАНЕТО ИМ В ЦЕНТЪР ЗА
РАЗВИТИЕ НА ОБЩНОСТТА ПО МЕСТА**

Малко са селата на територията на Община Стара Загора, в които няма изградено читалище. Именно затова читалищата са съществена част от културната инфраструктура на община Стара Загора - за разпространението и осигуряването на достъп до културен продукт от всички. Предоставената им общинска база за развиване на тяхната дейност е много важна предпоставка за превръщането им в съвременни културно-образователни центрове, предлагащи достъп до информация, разпространение на книги и др. на всички възрастови групи от населението. Голяма част от съществуващата налична база се нуждае от извършване на ремонт и през 2014 г., със средства от бюджета на Община Стара Загора, ще бъдат ремонтирани четири читалищни бази:

НЧ „Просвета-1930“ с.Плоска могила – 5 052 лв.

НЧ „Светлина-1919“ с.Лозен – 13 132 лв.

НЧ „Пробуда-1927“ с.Горно Ботево – 18 209 лв.

НЧ „Св.Климент Охридски-1930“ с.Могила – 20 334 лв.

Общата сума, която е предвидена за тази цел, възлиза на 56 729 лв.

По проект „Красива България“ през настоящата година ще бъде извършен ремонт на НЧ „Св. Климент Охридски-1858“ Стара Загора.

Проблемите по поддръжката на остарялата материална база и недостига на финансови средства, касаят до голяма степен и самите читалища, които, в качеството си на неправителствени организации, биха могли и сами да търсят и намират подкрепата и партньорството, в това отношение, на различни нива – както с местните власти, така и с Министерството на културата, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на регионалното развитие и благоустройството и др. По този начин, евентуално, биха могли да се ремонтират, макар и частично, по-голям брой читалищни сгради.

Превръщането на читалищата в съвременни информационни и културни центрове налага да се търсят и привличат за работа в тях млади и подготвени професионалисти, каквито за съжаление, в болшинството от местата липсват. Въпреки че проблемът съществува от години, настоятелствата са длъжни много съвестно и отговорно да подхождат при избора и назначаването на служителите. Съгласно Закона за обществените библиотеки съответните специалисти по места трябва да придобият до 2016 г. задължителен ценз и умения. Във връзка с предоставянето на така необходимата им професионална информация, Община Стара Загора и през настоящата година ще организира станалите традиционни вече обучителни семинари, свързани с различните

области и насоки на читалищната дейност. Програмата се разработва и реализира със съдействието на специалистите от РБ ”Захарий Княжески”, Библиотека „Родина” и РЕКИЦ „Читалища”, по направления, както следва:

I. БИБЛИОТЕКА „РОДИНА“

1. Организация и управление на читалищната библиотека - нормативна база, библиотечна документация, образци на библиотечни документи и др.
2. Организация и управление на библиотечните колекции – библиотечен фонд – видове колекции; комплектуване (придобиване) на библиотечни документи; регистриране на библиотечните документи; каталогизация, класиране и сигниране на библиотечни документ; нареждане и опазване на библиотечния фонд; прочистване на библиотечния фонд; инвентаризация на библиотечния фонд.
3. Техника и отчитане на работата по обслужване на читателите.
4. Стимулиране на ранното детско развитие в библиотечна среда. Библиотечни програми за насърчване на детското четене – добри практики.
5. Психология на читателите (потребителите).

II. РБ „ЗАХАРИЙ КНЯЖЕСКИ“ /МЕТОДИЧЕСКИ ОТДЕЛ/

1. Информационни и квалификационни семинари, организирани от Методичен отдел на Регионална библиотека „Захарий Княжески” (съвместно с партньори като Регионална здравна инспекция, Областен информационен център, РЕКИЦ и др.) – януари, юни, септември и декември.
2. Годишна работна среща с библиотекарите от областта за отчитане библиотечната дейност през 2013 г. и планиране на 2014 г. в Регионална библиотека „Захарий Княжески” – месец март.
3. Участие в IX Маратон на четенето – Стара Загора 2014, като част от Националната кампания „Четяща България” – месец април
4. Честване на 11 май – Професионалният празник на библиотекарите.
5. Практикуми за библиотекарите без библиотечна квалификация и практически опит за придобиване на минимум знания по основните библиотечни дейности в Регионална библиотека „Захарий Княжески” и библиотека „Родина”: организация и управление на читалищната библиотека; организация и управление на библиотечните

колекции; техника и отчитане на работата по обслужване на читателите. Месеците юни и ноември.

6.Обучения за различна степен на компютърна грамотност за библиотекари в Регионална библиотека „Захарий Княжески”. Месеците юли и октомври.

III. РЕКИЦ „ЧИТАЛИЩА“ – ТЕМИ ЗА ОБУЧЕНИЯ

- 1.Нормативна уредба на читалищната дейност. Закони и тяхното приложение.
- 2.Вътрешна организация на народните читалища. Дейност и взаимоотношения.
- 3.Масови начинания. Работа с деца.
- 4.Социална роля на читалището. Културна интеграция на малцинствата.
- 5.Етнографски сбирки. Експониране и съхранение.

През 2014 година библиотеката при НЧ „Христо Ботев-1952“ Старозагорски минерални бани ще продължи работа по проекта „Електронна краеведска библиотека“ като партньор на РБ „Захарий Княжески“, а библиотеките към НЧ „Стефан Генчев-1901“, с. Хрищени, НЧ „Възраждане-1927“ с. Калояновец и НЧ „Изгрев-1921“ с. Кирилово ще продължат партньорството си с библиотека „Родина“ по проекта „Старозагорска е-памет“.

Читалищата в община Стара Загора имат различна големина, обхват и специфика, което е определящо и за разликите в качеството на създаваните услуги и културен продукт, предназначени за конкретната общност. Независимо от различните си особености, болшинството от читалищните настоятелства активно търсят нови възможности за разширяване на дейността си, за приобщаване на нови членове, за въвеждане на нови инициативи и форми.

Направените изводи и констатации при анализирането на резултатите от читалищната дейност в община Стара Загора през изминалия период, се залагат като определящи насоки и основни принципи в Програмата за развитие на читалищната дейност:

Народните читалища са едни от най-лесно достъпните организации при реализирането на общинската културна политика по места, и са най-естественият партньор за осъществяването на местни и регионални инициативи. Читалището се създава и съществува на принципа на взаимния интерес и сдружаване на хора с еднакви цели. Задължително условие в този процес е да се постигне сближаване между

поколенията, защото читалища трябва да има и за в бъдеще, което е задача от стратегическо значение за всички. Въпреки че законът не ограничава регистрирането на няколко читалища, дори и в малките селища, това внася напрежение и определено разединява общността. Желателно е да се работи в посока на консолидация на материалния и кадрови ресурс, и да се върви към изграждане на успешна и полезна визия за общностите по места.

Тази Програма за развитие на читалищната дейност в община Стара Загора през 2014 г. има за цел да подпомогне превръщането на читалищата в съвременни центрове за култура, образование и информация. Постигането на горепосочените задачи изисква обединените усилия и потенциала на всички страни, участващи в нейната реализация.